

ב. אסור לעקור חפץ ברשות הרבים, ללכת עמו ד' אמות ברשות הרבים ולהניחו. מכאן לחקירתנו.

אדם שאכל תוך כדי הילוכו: נפתח במעשה. יהודי ישב בביתו ביום שבת קודש, הושיט את ידו אל המזווה, נטל דבר מאכל והכניסו לפיו, ובעודו לועסו החל לטייל, יצא מחצר ביתו ופנה אל הרחוב. תוך כדי התנהלות העניינים, הוא בלע את מאכלו. לו היה יודע, כי במעשהו הוא עבר על איסור מן התורה, בוודאי לא היה מצליח לבלוע את האוכל.

איסור מן התורה?

ובכן, מלאכת ההוצאה בשבת מורכבת משלש פעולות. **א.** עקירת החפץ ממקומו. **ב.** העברתו מרשות לרשות, היינו: מרשות היחיד לרשות הרבים או להיפך. **ג.** הנחתו ברשות שאליה החפץ הועבר. אין חולק כי שלשה חלקים אלו מרכיבים את איסור 'הוצאה'; הנידון שבו נעסוק הוא, איזה מהם חשוב באופן יחסי על פני האחרים.

ניתן להבין, כי עיקר איסור מלאכת הוצאה, הוא הוצאת החפץ מרשות אחת לרשות אחרת, ואילו עקירתו והנחתו הם תנאים בלבד, אינם המהות, אשר בלעדיהם אין עוברים על האיסור. מאידך, ניתן להבין, כי האיסור הוא לעקור את החפץ ברשות אחת ולהניחו ברשות אחרת. הוצאתו מרשות לרשות, איפוא, הינה תנאי הכרחי לביצוע האיסור, אך אינה לזו המלאכה, כי אם עקירתו במקום אחד והנחתו במקום אחר.

בעל ה"אבני נזר" זצ"ל (שו"ת או"ח סי' רמ"ה) נמנה על גדולי האחרונים העוסקים נרחבות בנידון זה, והוא מביא את דוגמת היהודי שהזכרנו לעיל, כהשלכה בין שני הצדדים. כידוע, לדעת רבי שמעון (צ"ג), העושה בשבת "מלאכה שאינה צריכה לגופה" - אינו חייב. היינו: בשבת אין חייבים על עשיית מלאכה, אלא אם כן עושה המלאכה זקוק לה. הדוגמה הרווחת להגדרה זו היא, של אדם אשר חפר בור משום שהיה זקוק לעפר שהוציא ממנו. מלאכה זו של חפירת הבור, נחשבת כמלאכה שאין צורך בגופה - היינו, לחופר אין צורך בבור עצמו.

כאשר נתבונן ביהודי דגן נבחין, כי הוא ביצע עקירה ברשות היחיד - נטל דבר מאכל, הוא גם הוציא אותו מרשות היחיד לרשות הרבים - בשעה שהמאכל היה בפיו הוא יצא לטייל ברחוב, והוא גם הניח את המאכל ברשות הרבים - בשעה שבלעו ברשות הרבים והניחו במעיו, המאכל הגיע אל מקומו הראוי לו, ומאחר שתהליך הבליעה התרחש ברשות הרבים, שם הוא הונח.

התבוננות נוספת במעשהו של היהודי תעלה, כי אין אפשרות להגדיר את כולה כ'מלאכה הצריכה לגופה', שכן, כדי לאכול עליו ליטול את המאכל, לאוכלו ולבלועו, אך פעולת האכילה אינה מחייבת הליכה ויציאה ממקום למקום (ועיי' תוס' לקמן צ"ד ד"ה "רבי שמעון"). נמצא, כי העקירה וההנחה הם 'מלאכה הצריכה לגופה', ואילו ההוצאה היא 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'.

במשנה (כריתות י"ג) מבואר (בשם רבי מאיר), כי יהודי זה חייב במלאכת הוצאה [ובירושלמי פ"ז הל' ב' נאמר, כי רבי מאיר סובר כרבי שמעון, שמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור]. מכאן מסיק בעל ה"אבני נזר", כי עיקר מלאכת הוצאה, היא עקירת החפץ מרשות אחת והנחתו ברשות אחרת, ואילו העברתו אינה אלא תנאי, ולא עיקר האיסור. משכך, די בכך שהעקירה וההנחה נעשו לצורך, כדי לחייבו במלאכת הוצאה (ועיי' ב"תוצאות חיים להגר"מ זמבא הי"ד, ועיי' "אבן האזל" ה'ל' גניבה פ"ג הל' ב' שהביא בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, לחלק בין הוצאה מרשות לרשות, להעברה ד' אמות ברשות הרבים, והקשה ע"ד מסוגייתנו).

הגאון רבי יונה מרצבץ זצ"ל, מראשי ישיבת קול תורה, הטעים את הדברים בכך, שפעולת עקירה ופעולת הנחה, משנות את מצבו של החפץ, ולפיכך הן גוף מעשה האיסור. ברם, עצם העברת החפץ, אינה מעשה חדש ("עלה יונה" עמ' רל"ח), ולפיכך, אינה אלא תנאי לקיום האיסור ולא עצמותו.

דף יא/א כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה

מדוע בתי הכנסת בזמננו אינם גורדי שחקים?

בגמרתנו אנו למדים, כי עיר שגגות בתיה גבוהים מגג בית הכנסת, לא תיכון - "לסוף חרבה". לאור זאת פוסק ה"שולחן ערוך" (או"ח סי' ק"ג סעי' ב'): "אין בונין בית הכנסת אלא בגובהה של עיר, ומגביהן אותו עד שיהיה גבוה מכל בתי העיר...". מלשונו של ה"שולחן ערוך" - "בגובהה של עיר", אשר מקורו בתוספתא (מגילה פ"ג), אנו למדים, כי הלכה זו מתייחסת הן לגובהו העצמי של הבניין, והן לכך שיש למקומו במקום הגבוה ביותר בעיר.

ה"משנה ברורה" (שם ס"ק ד') מגיב על אתר: "יש מקומות שאין נזהרין בזה, וכתבו האחרונים שהטעם, דכיון שיש שם הרבה בתי עובדי גילולים שגבוהים מבית הכנסת, אם כן, בלאו הכי ליכא הכירא לבית הכנסת. ומכל מקום, ראוי לכתחילה לזהר בזה, בכל כמה שאפשר, כי בגמרא החמירו מאד על זה".

המציאות אינה כן. להלן מספר אפשרויות ללימוד זכות במקרים מסויימים.

בניין שהוסב לבית כנסת: בעל "זכרון יהודה" (לגר"י גרינוולד זצ"ל, שו"ת ח"א סי' נ"ט) כותב, כי ניתן להקל בבניינים שהוסבו לבתי כנסת לאחר בנייתם, ולא נבנו מלכתחילה כדי לשמש לבית כנסת. במקרה זה אין הדבר נחשב זלזול בבית הכנסת.

שינויים בגובה פני הקרקע: המהריע"ץ ("מור וקציעה" או"ח שם) מצדד, כי כאשר בניין בית הכנסת גבוה בפני עצמו, וגגות אחרים מיתמרים מעל פניו, עקב שינויים בגובה

במרפסת ובדקו אותו מכל הכיוונים. סבא זלמן היה ידוע בחיבתו לכלי חשמל, וחיש מהר קרא את חוברת ההוראות, מלמל תחת שפמו חלק מן הכתוב, "להרחיק ממי... לשמור מילד...". והניפה אל-על, אל פינת הבוידס שהוקצתה לו לפני שנים לשמירת חפציו האישיים, היי"ש מעטס" בפ"י זוגתו.

הוא המתין לרגע המתאים. גבירתו יצאה להשקות את פרחי החצר שקמלו זה מכבר, והוא נחפו כילד קטן אל המטבח, מילא בזריזות סלט תפוחי אדמה בצלחת שהוכנה מראש, הכניסה אל תוך המיקרוגל, לחץ היכן שלחץ, למעלה, למטה, עד שנשמע הצלצול הגואל, מנורות נדלקו, מנועים הופעלו, המיקרוגל החל בפעולתו. הוא דימה בפניו את עצמו לטייס המתנייע את מטוסו.

לפרע פרצה אש מתוך המכשיר. מבעית כפי שלא היה מאז נס מפני פורעים ערביים, ניתק בזריזות את זרם החשמל, שפת תשעה קבין על המכשיר האומלל, וכינס ישיבת חירום עם בנו. זועף וסוער הוא טען, כי החברה שייצרה את המכשיר חסרת אחריות, ואם הם לא יחליפו את המכשיר...

החליפו את המכשיר. בלי טענות ובלו מענות. **כעבור** שבוע נרגעה רוחו, זוגתו נמה את שנתה, והוא שב על הנסיון.

פיצוץ עז החריד את הבית.

כשוך ההלם, ישבו הוא ורעייתו, טרם הזעיקו את צאצאיהם מלומדי המלחמה, וניסחו מכתבים נועמים למערכות העיתונים, למועצה לצרכנות, ליועד להגנה על קשישים מפני תרמית ולמזכ"ל האו"ם.

המוכר הצץ רגע אחד במכשיר המפייח שהועמד במרכז שולחנו בהתרסה, הניח יד רכה על כתפו הזועמת של הישיש ושאל: "אדוני, הכנסת כף מתכת עם צלחת האוכל?".

- "כן, מה זה קשור?".

יקירי, אנא, בפעם הבאה לפני שאתם באים בתלוונות, קיראו את חוברת ההוראות המצורפת למכשיר שאתם משתמשים בו, ולא תבוא תקלה תחת ידכם.

★ ★ ★

מתנה טובה ניתנה לעם ישראל, שבת קודש, כך כינה זאת הקב"ה: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבט שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל". **דא** עקא, שהוראות רבות, איסורים, דינים, הלכות, כללים ותקנות נלוו אל המתנה המופלאה הזו, כיצד להשתמש בה והיאך לנהוג בה.

בעומדנו על מפתנה הצחור של מסכת שבת, ננצל את ההזדמנות המיוחדת שהוענקה ללומדי הדף היומי, בהוצאת "מאורות ההלכה". בכל יום, לאחר השיעור בדף היומי, נלמד שתי דקות הלכות שבת. אומנם, עדיין לא נסיפק בכך ללמוד את כל הלכות שבת קודש, אך האם אי מי מאיתנו יכול להבטיח לעצמו כי יסיפק ללמוד את כל הלכות שבת בחצי השנה הקרובה.

מורי ורבותי. **שתי** הלכות ליום.

שלש מאות הלכות במהלך חצי שנה.

שבת שלום.

.....
המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93
mendelson@meorot.co.il
.....

בברכת התורה העורך

פנינים

מספרים על אחד מגדולי ישראל, שנקרא בהפתעה לביתו של שופט נכרי לשם עניין מסויים. הרב, במהרה אל השופט, שפך את סקת הדיו על גב ידו, וזו הושחרה מן הדיו. **כאשר** בא אל השופט רטן הלה: מדוע ידי הראבין מלוכלכות?

הפך הרב את ידו, פלט את כפו, הצביע על תוך היד לעבר השופט - שהיה ידוע כרודף שוחד - ואמר:

- כאן, נקיות הן...

דף י"א דיינין מעתעטפין בטליתן

לא להביט לצדדים

הדף היומי

כתב הסבא מקלס זצ"ל:
 "...טוב לגדור שלא להביט אנה ואנה בעת הלימוד. ובאמת נכון זה, כי בדומה לזה בגמרא בשבת (כאן) כי על הדיינים שצריכים להתעטף כתב רש"י ז"ל שזה מחמת שלא יפנו אנה ואנה [ותהא דעתן מיושבת עליהן]..."
 (אור רש"י, ויקרא, שעט).

דף י"א מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה [לכן אין להאריך בתפילה]
התורה רק נשכרת מהאריכות בתפילה...

בצעירותו היה גאון ישראל הי"חם סופר זצ"ל מאיר בתפילה. חבריו העירו לו כי "מסיר אזנו משמוע תורה - גם תפילתו תועבה".
ענה להם:

הלא המאריך בתפילה מאריכים לו ימיו, ואם כן הלא התורה נשכרת בזמן החיים שיתוסף אחר כך; נמצא שאין התפילה על חשבון התורה כלל וכלל...

דף י"א כל דין שדן אמת לאמיתו... כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית
יפה הוא מאריך ב"אחד"...
 מספרים כי דין שהיה חשוד בנטילת שוחד היה בקריאת שמע מאריך הרבה ב"אחד". אמרו עליו: יפה הוא מאריך, שכן על ידו הקב"ה 'אחד' בבראת העולם ואין לו שותפים...

דף י"ב לדעת כי אני ה' מקדשכם
רק לברי דעת
 בחז"ל נאמר, "לא אמרתי אלא במי שיש בו דעת" (מכילתא). כלומר, מתנת השבת נכרת רק למי שהוא בר דעת, אבל חרש רוחני או שוטה וקטן מסוג זה - אינם מבינים כלל במהותה של שבת.
בשם הבעל שם טוב זיע"א מובא משל לחרש רוחני: כבד שמיעה נקלע לאולם שמחות וזהו דבר משונה ביותר - קבוצת אנשים נותנים דיינים זה לזה ומקפצים! תמוה תמה על אלו הנראים ברי דעת ועושים שטויות שכאלו... לו אך היה שומע היה נוכח כי הם פשוט רוקדים... (שדה מרגליות).

דף י"ב מתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין
מדוע בא צדיק מקומרו לזמושץ?

אביו של הגר"ש קלוגר זצ"ל היה רב בעיירה בשם קומרו. כאשר חלה נסע לזמושץ לדרוש ברופאים ושם נפטר.

המגיד מדבאר, ששימש כמגיד שם, בזמושץ, דרש אז ואומר: מעשה בסוחר משי שהיה פרנסתו בעיירה מועטת. באו אליו ויעצו לו: עלך לעקור את מסחרך אל העיר, שם נחוצים בגדי משי רבים, שם תשיג קונים רבים; בעיירה אין חפץ למוצרים כאלו. לא כאן מקומך.
הז"ל אמרו (במ"ק כח"א) שמיתת צדיקים מכפרת. ברם, לא היה צורך לכפר על קומרו שעוונותיה מועטין. לפיכך הביאו הקב"ה כאן לזמושץ שעוונותיה מרובים וצעריה מקצצים בטעויות כדי לכפר עליה במות צדיק גדול כזה...

דף י"ב שבת היא מלזעוק
הזעקה הגדולה ביותר
 מכאן אמר הרמב"ם מוקצק זיע"א:
נאשר אדם מעוניין לזעוק ואינו יכול, זו הזעקה הגדולה ביותר...
 אין לך עקדה גדולה מהשתק... ("אהל תורה").

דף י"ב שבת היא מלזעוק ורפאה קרובה לבוא
מחובות הבעל...

במדרש נאמר, שכנסת ישראל היא בת הזוג של השבת. מובן מרתה מדוע רפואה קרובה לבוא, שהרי הדין לגבי בעל ואשה, אשה ש"חלתה - חייב לרפאותה..." (טל תורה לרא"ה פרלמן).

דף י"ב וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה
חובה לנהל פנקסים

זו, אמר הגר"ח קרייזוויט זצ"ל, אינה רק הנהגה טובה - אלא חיוב ממש. כך מפורש בתוספות שבבביות (כ"א) הכותב שמי שאנוס בחטא "לא יצטרך לכתוב על פנקסו שיביא חטאת שמנה לכשיבנה בית המקדש". הא למדת, שחייב אדם לנהל רישום מדויק של חובותיו לגבוה, ולכשיבוא אליהו ומשיח צדקנו ויבנה הבית לאז ישלחו את פנקסו ויקריב קורבנותיו על פי האמור בו... ("קול התורה").

דף י"א ולא יקרא לאור הנר
ירידת הדורות - טעם הגזירה
 רק בזמן בית שמאי ובית הלל גזרו חכמים

פני הקרקע, אין בכך זילות בכבודו של בית הכנסת, אם בניין בית הכנסת מוקם באיזור הנמוך, עקב היותו המקום המועדף למגורים וסביבו מתרכזים רוב באי בית הכנסת, ואם ייבנוהו במקום הגבוה, הדבר יהווה טרחה לרוב הציבור.

די בבית כנסת אחד גבוה: ואילו האדמו"ר מגור זצ"ל, בעל ה"שפת אמת" (כאן) כותב, כי אין צורך שגגות כל בתי הכנסיות שבעיר יהיו גבוהים מכל גגות בתי העיר, די בכך שאחד מבתי הכנסיות גבוה יותר.

ראוי לציין, כי קיימת מחלוקת ראשונים בסיסית כיצד לפרש את דברי גמרתנו. **מחלוקת הראשונים על אודות חשיבות הגגות:** לדעת ה"מאירי", לא נאמרה הגבלה זו אלא על בניית בתים גבוהים לצורך שררה וכבוד, לאמר, מגביהים את קומת הבניין לכבוד ולתפארת, אזי, אין לבנותו גבוה יותר מבית הכנסת. אולם, אם בונים בניין גבוה לצורך השתמשות בכל החלל, אין בכלל פגיעה בכבודו של בית הכנסת, מפני שבניין זה אינו מכובד יותר מבניין בית הכנסת. לאור דעה זו, אין כל מניעה בבניית בניין רב קומות המנוצל למגורים. אמנם, בעל ה"כף החיים" (ס"ק כ"א) כותב, כי הפוסקים אינם מסכימים עם דעה זו.

ואילו ה"מרדכי" (אות רכ"ח) מביא בשם הסמ"ג בדיוק להיפך: "דוקא בימיהם שהיו משתמשים על הגגות", או אז יש צורך לבנות את בית הכנסת גבוה מהם, אך במקום שבו גגות הבתים אינם מוגבהים לצורך שימוש, אין כל עניין שגג בית הכנסת יאפיל בגובהו על פניהם.

דף י"א/ב ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה

איסורים דרבנן בכרמלית, שגם היא מדרבנן

"ארבע רשויות לשבת, רשות היחיד, רשות הרבים וכרמלית ומקום פטור", כך נלמד בתחילת השבוע (ו/א).

נתמקד ב"כרמלית". ה"כרמלית" הוא מקום אשר אינו מוגדר כרשות היחיד ולא כרשות הרבים, מפני שמספר תנאים הנדרשים להגדרת 'רשות הרבים' נעדרים ממנו, ובכל זאת חכמים התקינו לנהוג בו כרשות הרבים, שלא לטלטל בו ארבע אמות, שלא להעביר אליו חפצים מרשות היחיד, מפני שהוא דומה לרשות הרבים, ויש חשש שהשימוש בכרמלית יגרור אחריו שימוש ברשות הרבים, ואנשים יכשלו באיסורי תורה (עיי' רמב"ם הל' שבת פרק י"ד הל' יא).

בגמרתנו מבואר, כי חכמים גזרו שאדם לא יעמוד בשבת ברשות היחיד ויטה את ראשו כדי לשתות ברשות הרבים, וכן להיפך, מחשש שהוא יעביר אליו את הכוס, יוציאנו מרשות לרשות, יניחנו, ויעבור על איסור תורה. מתוך כך, התפתחה מחלוקת בין אב"י לר"ב. אב"י טען, כי תקנה זו כוללת עמידה בכרמלית ושתייה ברשות היחיד, ולהיפך, ואילו ר"ב טען, והלכה כמותו, כי "אין גוזרים גזירה לגזירה", היינו: הכרמלית אינה אסורה אלא מדרבנן, וחכמים אינם מוסיפים גזירה על גזירתם.

מכאן ואילך נחלקו הראשונים, אם על רשות הכרמלית לא חלים כל תקנות חכמים ואיסוריהם לגבי מלאכת הוצאה, כגון, איסור טלטול בבין השמשות, איסור טלטול פחות משיעור, ועוד. לדעת רבינו ישעיה דטראני, מן הראשונים (הובא בפסקי הרי"ד), אכן, כל תקנות חכמים לגבי איסורי טלטול והוצאה, אינן חלות על רשות כרמלית!

יחד עם ספר פסקי הרי"ד הודפס חיבורו של נכדו, ר' ישעיה האחרון, והוא חולק על סבו וטוען, כי לא בכל מקום ובכל תקנה רווח הכלל שאין גוזרים גזירה לגזירה. כך סובר גם הרמב"ן ("תורת האדם עמ' ע"ח, והובא בחידושי הרמב"ן השלם שבת צ"ד, ובר"ן שבת לה"ב ושם), המבחין בין שני סוגי איסורים מדרבנן. עלינו להבדיל, הוא אומר, בין גזירת חכמים, שהעומד ברשות אחת לא ישתה מים ברשות אחרת, לבין תקנות חכמים העוסקות בגוף מלאכת ההוצאה. לאמר, העומד ברשות היחיד ושותה מים ברשות הרבים, אינו עושה ככל מלאכה, הוא אינו מוציא מאומה, כל ששטנו הוא שמא בעקבות השתייה הוא יגרר להוציא. אכן, תקנות מעין אלו אינן מתייחסות לכרמלית, מפני שהיא בעצמה אינה עומדת אלא מכח גזירת חכמים. ברם, תקנות חכמים העוסקות בגדרי מלאכת הוצאה, כאשר חכמים הרחיבו את איסור הוצאה וקבעו כי גם פעולה פלונית אסורה והיא נחשבת הוצאה, הרי שאין כל סיבה לכך שהדבר יהא מותר ב'כרמלית', שהרי חכמים קבעו כי פעולה זו גם היא בכלל איסור הוצאה (וכ"כ בריטב"א שם).

נשיאת תינוק ברחוב: חילוק זה בין סוגי תקנות חכמים נוגע הלכה למעשה, לנשיאת תינוק בשבת בכרמלית. רובם ככולם של רחובות הערים של ימינו, אינם עומדים בתנאי 'רשות הרבים', לדעת רבים מן הפוסקים, אלא הם 'כרמלית'. והנה, לדעת רוב הראשונים, מן התורה, בשבת מותר לשאת ברשות הרבים אדם המסוגל להלך על רגליו, מפני ש"חי נושא את עצמו", ובכל זאת, חכמים גזרו, כי אדם לא יישא בזרועותיו תינוק היודע לדדות ברגליו. השאלה המתבקשת היא, אם מותר לשאת תינוק זה ברחובות הערים המוגדרים כ'כרמלית', שהרי אין גוזרים גזירה לגזירה.

אולם, הפוסקים קבעו כי אין להתיר את הדבר, מפני שחכמים כללו תקנה זו בתוך דיני 'הוצאה' וקבעו, כי המטלטל תינוק ברשות הרבים, עובר על איסור הוצאה מדרבנן, ואין זו גזירה חיצונית גרידא (עיי' "משנה ברורה" סי' ש"ח ס"ק קנ"ז, וראה בגליון 310 מאמר "שבת קודש" מה שהובא מדברי הרמב"ם פרק כ"א הל' א').

דף י"א/ב ולא יקרא לאור הנר שמא יטה

קריאה בליל שבת לאור נרות שעווה - מותרת?

השימוש הנפוץ במנורות חשמל בשבת קודש, נראה פשוט כל כך, עד שהעובדה כי קיים על כך נידון נרחב בפוסקים מעוררת השתאות. אולם, לומדי הדף היומי מבינים בוודאי, כי הנידון משתלשל ויורד ממשנתנו האומרת: "לא יקרא לאור הנר", דרך נרות שעווה, עבור דרך הפתילות וכלה במנורות חשמל לסוגיהן. בימי חז"ל האירו את החשיכה עם נרות. לא הרי נרות שלנו כנרות שלהם. פתילה שהונחה בצלוחית שמן והובערה, היא הנר של משנתנו. חכמים חששו, כי אדם אשר יקרא בשבת לאור הנר, יטה את הצלוחית לקראת כליו השמן, כדי ששאריות השמן יקוו סביב הפתילה ויעניקו לה מספר דקות אור נוספות. העושה כן עובר על איסור מבעיר, ומשום כך חז"ל אסרו לקרוא לאור הנר ולעשות לאורו פעולות נוספות הדורשות עיון.

לאחר שנים הסתפק ההגהות אשר"י (סי' כ"ז והובא ב"בית יוסף" או"ח סי' רע"ה), מה דינם של נרות שעווה, אשר חשש "שמא יטה" אינו שייך בהם, מפני שחומר הבעירה מוצק ואין ניתן להרבות את עוצמת האור באמצעות הטיית הנר. ה"בית יוסף" מסיק, כי גם נרות השעווה אסורות, מפני שיש לחשוש שמא הקורא ימחוט את הפתילה ויקצצנה.

הכרעתו של ה"בית יוסף" נידונה בספרי הפוסקים משני היבטים. הב"ח (שם טען, כי יש להבדיל בין הנר של משנתנו לנר השעווה, שכן, תקנת חכמים היתה "שמא יטה", ובנרות אלו החשש הוא "שמא ימחוט", ואין אנו יכולים להוסיף על תקנות חכמים. לבד מזאת, הטי' תמה, כי מדובר בחששות שונים לחלוטין. "שמא יטה" הוא חשש שמא הקורא לאור הנר יטה ויעבור על איסור 'מבעיר', ואילו "שמא ימחוט" הוא חשש שמא הקורא ימחוט את הפתילה ויכבה את האש, ואין לנו אלא חשש חכמים לאיסור בעירה, ואילו לאיסור כיבוי הם לא חששו.

בעל ה"ערוך השולחן" (שם ס"ק ז') מסביר את דברי ה"בית יוסף", כי מחיטת הפתילה גורמת להבערת חלקה התחתון, ופעולה זו נכללת בחשש חכמים "שמא יטה". בעל ה"אליהו רבה" (שם) הוסיף וכתב, כי חשש "שמא יטה" בכבודו ובעצמו שייך בנרות שעווה, שהקורא עלול להטות את הנר כדי שהשעווה המותכת תיקווה במרכז הנר ולא תיגר ממנו והלאה.

ה"משנה ברורה" (שם ס"ק ד') הורה להלכה, כי מותר לקרוא לאור הנרות בני ימינו, לאחר שבמהלך השנים תעשיית הנרות השתכללה, הנרות מפיקים אור בהיר וציב ללא כל התערבות האדם, ואין חשש על נרות אלו, שעליהם ועל שכמותם לא נתקנה התקנה, מפני שאין צורך להטותם, וגם חשש "שמא ימחוט" לא שייך בהם.

זהירותו המופלגת של ה"חפץ חיים" זצ"ל: עם זאת, מעניין לציין, כי בספר "החפץ חיים ופעליו" מאת הרב ישר זצ"ל (כרך א' עמ' ר"ז), מובאת עדות, כי אף על פי שרבינו בעל ה"משנה ברורה" פסק כי מותר לקרוא בשבת לאור נרות של ימינו, הוא החמיר לעצמו, ופעם ראוהו בליל שבת יושב ולומד גמרא בעיון לאור הנרות כאשר ידיו קשורות זו לזו במגבת.

על מנורות הנפט ומנורות החשמל - בגליון הבא בעזרת ה'.

לקראת חג הפסח הבעל"ט
זכינו להוציא לאור חוברת מהדורת
ליקוטי מאורות
פסח - שבועות

לקט נבחר של נושאים תורניים
אקטואליים רעיונות ופנינים
בעניני החגים
מתוך סדרת הספרים והעלונים
מאורות הדף היומי
לפרטים והזמנות
03-6164725

מאורות הדף היומי לילדים
יצאה לאור
חוברת שיוון וחזרה מספר 1
על נושאים מתוך
מסכת ברכות
להזמנת החוברת ניתן לפנות למערכת
"מאורות הדף היומי לילדים"
03-5702544

תקליטור מאורות הש"ס
על מסכת שבת דף ב'-לו'
לצפייה במחשב + MP3
להזמנת תקליטור בעברית חייג:
1-700-500-151 +972-3-6182267
For English CD's Contact:
1888 5MEOROT (1888 563 6768)
+972-3-6182328
Pour les CD-ROM en Français contacter:
01.42.41.14.01
+972-3-6168939
פאר סי.די. אופי אידיש קלינגט:
1888 5MEOROT
+972-3-6182267

מסכת שבת

דפוס וילנא בסדר חדש

הוצאה מפוארת - בכתב בהיר ברור

כולל "מאורות ההלכה" - פסקי הלכה על סדר הדף
על פי ספר משנה ברורה

לפרטים והזמנות: **03-6164725**

כשורה טובה ללומדי הדף היומי
הופיע מסכת שבת חלק א' משהדורת "תלמודו בידו" מדף א' עד דף לו'
מהש"ס המפואר שבהוצאת "מאורות הדף היומי"
עם מאורות ההלכה - פסקי הלכה עפ"י המש"ב
כמו"כ ניתן להשיג את הקונטרס "מאורות ההלכה"
על מסכת שבת
לפרטים והזמנות: **03-6164725**

לעילוי נשמת

הר"ר **אפרים יעקב פולק** ז"ל

נלב"ע ג' אייר תשד"מ

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י משפחות

פולק מי זהב וקרפין שיחי

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק בודנשטיין** ז"ל

בן הרב חיים קלמן בודנשטיין ז"ל

נלב"ע כ"ז ניסן תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י הר"ר **דוד בודנשטיין**

ומשפ' שיחי - גבעת שמואל

לעילוי נשמת

אבינו סבו הר"ר **שלמה אלימלך שורץ** ז"ל

ב"ר משה ז"ל נלב"ע כ"ח ניסן תשנ"א

איש תמים וישר דרך, ביקר חולים במסירות

ת.נ.צ.ב.ה.

שיחיה מליץ וישר להצלת חיי נכדתו תחי

נועה אסתר בת חיה, הונצח ע"י

בנו ידידנו **משה שורץ** ומשפ' שיחי - פ"ת

למנויים, תרומות והנצחות ובכל ענין
טל. **03-6160657**

כתובת המערכת: רח' הרב וגמן 1 (פינת חתם סופר 5) ת.ד. 471 בני ברק טל **03-6164725** פקס **03-5780243**
למנוי בדואר אלקטרוני **meorot@meorot.co.il**